

INTELEKTUALNI KAPITAL

30 godina teorije i prakse
u svijetu i Hrvatskoj

Zagreb, svibanj 2021.

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

Izdavanjem ove monografije s ponosom obilježavamo:

- 30 godina od pojave koncepta Upravljanja intelektualnim kapitalom u svijetu (1991.)
  - 20 godina od osnutka Zajednice za unapređenje intelektualnog kapitala (ZUIK) pri HGK (2001.)
-

INTELEKTUALNI KAPITAL

30 GODINA TEORIJE I PRAKSE U SVIJETU I HRVATSKOJ

Zagreb, svibanj 2021.

Izdavač:

Hrvatska gospodarska komora

Za izdavača:

dr. sc. Luka Burilović, predsjednik HGK

Pripremila:

Zajednica za unapređenje intelektualnog kapitala (ZUIK) HGK

Urednici:

prof. dr. sc. Marko Kolaković, predsjednik ZUIK-a

doc. dr. sc. Petar Mišević, poslovni tajnik ZUIK-a

Recenzenti:

prof. dr. sc. Darko Tipurić (Ekonomski fakultet Sveučilište u Zagrebu Hrvatska)

prof. dr. sc. Zdenko Klepić (Ekonomski fakultet Sveučilište u Mostaru, Bosna i Hercegovina)

doc. dr. sc. Igor Ivašković (Ekonomski fakultet Sveučilište u Ljubljani, Slovenija)

Lektorica:

Ana Pavičić, mag. educ. philol. Croat

Dizajn naslovnice:

Antonijela Bonačić, univ. spec. oec.

Prijelom i tisak: Kerschoffset, Lučko, Zagreb

Naklada: 1000 primjeraka

ISBN 978-953-7622-92-3

Copyright © Hrvatska gospodarska komora, Zagreb
Zagreb, svibanj, 2021.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod brojem 001100497

Sva prava pridržana. Nije dopušteno niti jedan dio ove monografije reproducirati ili distribuirati
u bilo kojem obliku ili pohraniti u bazi podataka bez prethodnog pismenog odobrenja izdavača.

Autori:

Thomas A. Stewart	bivši glavni urednik poslovnog časopisa Fortune, danas Chief Knowledge Officer (Voditelj upravljanja znanjem), AchieveNEXT
Leif Edvinsson	professor emeritus na Sveučilištu Lund u Švedskoj te profesor na Politehničkom Sveučilištu u Hong Kongu
Marko Kolaković	redoviti profesor u trajnom zvanju na Katedri za ekonomiku poduzeća Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Mirela Alpeza	izvanredna profesorica na UNESCO Katedri za poduzetničko obrazovanje, Ekonomski fakultet u Osijeku
Dunja Škalamera-Alilović	izvanredna profesorica na Katedri za teorijsku ekonomiju Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci
Marijana Jakopič Ganić	stručna suradnica na Veleučilištu u Rijeci
Tjaša Redek	Redovita profesorica na Katedri za ekonomiju Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani
Daria Maravić	asistent na Katedri za teorijsku ekonomiju Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci
Ante Rončević	izvanredni profesor, pročelnik Odjela za ekonomiju na Sveučilištu Sjever, Koprivnica - Varaždin.
Ana Globočnik Žunac	docentica na Sveučilištu Sjever u interdisciplinarnom području ekonomije i informacijsko-komunikacijskih znanosti.
Petra Ercegovac	asistentica u nastavi na predmetima Poslovna psihologija i menadžerske vještine i Menadžment ljudskih potencijala na Sveučilištu Sjever.
Mladen Turuk	docent na Katedri za ekonomiku poduzeća Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Željana Aljinović Barać	redovita profesorica na Katedri za računovodstvo i reviziju Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Splitu
Ivana Tadić	izvanredna profesorica na Katedri za menadžment Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Splitu
Vidoje Vujčić	pok. profesor emeritus Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija Sveučilišta u Rijeci, te bivši predsjednik HGK - Županijske komore Rijeka
Dragomir Sundać	redoviti profesor u trajnom zvanju u mirovini, polju ekonomije, grana opća i teorijska ekonomija, disciplina Filozofija ekonomije.
Krešimir Buntak	redoviti je profesor pročelnik Odjela logistika i održiva mobilnost na Sveučilištu Sjever, Koprivnica/Varaždin

Gordana Nikolić	docentica i dekanica Visoke poslovne škole PAR u Rijeci
Tomislav Galović	izvanredni profesor na Katedri za međunarodnu ekonomiju Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.
Romana Matanovac Vučković	izvanredna profesorica na Katedri za građansko pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Dominik Mišević	asistent na Sveučilištu Sjever, Odjel Ekonomije i odvjetnik u Odvjetničkom društvu Bekina, Škurla, Durmiš i Spajić d.o.o.
Eduard Kunštek	redoviti profesor u trajnom zvanju, predstojnik Katedre za Građansko postupovno pravo i Zavoda za mirenje Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.
Marija Boban	izvanredna profesorica, pročelnica Zavoda za ekonomsko-financijske i informacijske znanosti i statistiku Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu
Klaudio Tominović	profesor i dekan visoke poslovne škole Politehnika u Puli u mirovini, prvi direktor upravljanja intelektualnim kapitalom u RH.
Kristijan Matas	univ. spec. oec., direktor upravlja timom projektnih menadžera na realizaciji digitalnih projekata za globalne brandove u tvrtki CMGC d.o.o.
Željana Aljinović Barać	redovita profesorica na Katedri za računovodstvo i reviziju Ekonomskog fakultet Sveučilišta u Splitu
Ivana Tadić	izvanredna profesorica na Katedri za menadžment Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Splitu.
Robert Zenzerović	redoviti profesor na Katedri za računovodstvo Fakulteta ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković" Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli
Ksenija Černe	izvanredna profesorica na Katedri za računovodstvo Fakulteta ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković" Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli
Saša Petar	docent i nositelj kolegija Upravljanje kreativnim industrijama na Odjelu logistike i održive mobilnosti Sveučilišta Sjever
Tea Paliska Jelčić	struč. spec. oec.
Goran Surina	struč. spec. oec., direktor održavanja rafinerija u tvrtki STSI - Integrirani tehnički servisi d.o.o.
Dražen Holmik	direktor predstavništva Hrvatske gospodarske komore u N.R. Kini
Željko Tepšić	pok. predavač na Visokoj poslovnoj školi Libertas u Zagrebu, Katedri za turizam i hotelski menadžment
Josip Petrović	dipl. ing. elteh., brigadni general u mirovini, bivši viši predavač/istraživač na Vojno tehničkoj akademiji u Zagrebu te zamjenik ravnatelja i ravnatelj Instituta za obrambene studije, istraživanje i razvoj pri MORH-u
Ivana Fojs	asistentica na Katedri za gospodarstvo Fakulteta organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu

SADRŽAJ

Predgovor I	9
Predgovor II	13
TEORIJA INTELKTUALNOG KAPITALA I NJEZINE IMPLIKACIJE U PRAKSI	17
prof. dr. sc. Marko Kolaković	
ZNANJE KAO IZVOR KONKURENTSKE PREDNOSTI U DOBRA, I OSIGURANJA ODRŽIVOSTI U KRIZNA VREMENA.....	43
izv. prof. dr. sc. Mirela Alpeza	
KONTEKSTUALNI ČIMBENICI USPJEŠNOG DIJELJENJA ZNANJA	59
prof. dr. sc. Dragomir Sundać	
prof. dr. sc. Dunja Škalamera-Alilović	
Marijana Jakopič Ganić, dipl.oec	
NEOPIPLJIVI KAPITAL I GOSPODARSKI RAST.....	79
prof. dr. sc. Tjaša Redek	
prof. dr. sc. Dragomir Sundać	
Daria Maravić mag.oec.	
INTELKTUALNI KAPITAL KAO DIMENZIJA ODRŽIVOSTI POSLOVANJA.....	103
izv. prof. dr. sc. Ante Rončević	
doc. dr. sc. Ana Globočnik Žunac	
Petra Ercegovac, mag. praesc. educ.	
METODE MJERENJA INTELKTUALNOG KAPITALA	125
doc. dr. sc. Mladen Turuk	
RAČUNOVODSTVENO PRIZNAVANJE I MJERENJE ELEMENATA INTELKTUALNOG KAPITALA PREMA MSFI I HSFI.....	165
prof. dr. sc. Željana Aljinović Barać	
VAŽNOST MJERENJA ELEMENATA INTELKTUALNOG KAPITALA PODUZEĆA.....	185
izv. prof. dr. sc. Ivana Tadić	
STRATEŠKI TRENDOVI UPRAVLJANJA LJUDSKIM KAPITALOM.....	203
dr. sc. Vidoje Vujić, prof. emer.	
ZNAČAJ I ULOGA INTELKTUALNOG KAPITALA U STVARANJU KONKURENTSKIH PREDNOSTI PODUZEĆA.....	219
prof. dr. sc. Dragomir Sundać	
UPRAVLJANJE INTELKTUALNIM KAPITALOM – DEFINIRANJE KLJUČNIH POKAZATELJA I MODELA UPRAVLJANJA	237
prof. dr. sc. Krešimir Buntak	

VAŽNOST UPRAVLJANJA INTELKTUALNIM KAPITALOM	263
doc. dr. sc. Gordana Nikolić	
ISTRAŽIVAČKO-RAZVOJNA AKTIVNOST I INOVACIJE KAO INTELKTUALNI KAPITAL PODUZEĆA.....	283
izv. prof. dr. sc. Tomislav Galović	
INTELKTUALNO VLASNIŠTVO U INTELKTUALNOM KAPITALU PODUZEĆA	309
izv. prof. dr. sc. Romana Matanovac Vučković Dominik Mišević mag. iur.	
HASHTAG KAO ŽIG/TRADEMARK (TAGMARK).....	335
prof. dr. sc. Eduard Kunštek	
ZAŠTITA AUTORSKIH PRAVA NA JEDINSTVENOM DIGITALNOM TRŽIŠTU EUROSKE UNIJE.....	353
izv. prof. dr. sc. Marija Boban	
INTELKTUALNI KAPITAL U BRODOGRADNJI U KONTEKSTU ORGANIZACIJE I NOVIH DIGITALNIH TEHNOLOGIJA	389
prof. dr. sc. Klaudio Tominović Kristijan Matas, univ. spec. oec.	
PRIZNAVANJE I MJERENJE ELEMENATA INTELKTUALNOG KAPITALA I EFEKTI NA POSLOVNU IZVRSNOST LISTANIH PODUZEĆA U RH.....	415
prof. dr. sc. Željana Aljinović Barać izv. prof. dr. sc. Ivana Tadić	
VREDNOVANJE INTELKTUALNOG KAPITALA – LONGITUDINALNA ANALIZA NEFINANCIJSKIH PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ	445
prof. dr. sc. Robert Zenzerović izv. prof. dr. sc. Ksenija Černe	
UTJECAJ OBRAZOVANJA DJELATNIKA NA RAZVOJ INTELKTUALNOG KAPITALA PODUZEĆA.....	475
doc. dr. sc. Saša Petar, Sveučilište Sjever, Koprivnica Tea Paliska Jelčić, struč. spec. oec., Politehnika Pula, Pula	
INTELKTUALNI KAPITAL U KONTINUIRANOM POBOLJŠAVANJU REMONTA U PROCESNOJ INDUSTRIJI	503
doc. dr. sc. Saša Petar, Sveučilište Sjever, SC Koprivnica Goran Surina, struč. spec. oec., Politehnika Pula, Pula	
INTELKTUALNI KAPITAL U HRVATSKOJ INDUSTRIJI ŠEĆERA	531
dr. sc. Dražen Holmik	
METODOLOŠKI PRISTUP I ALATI ZA PROCJENU INTELKTUALNOG KAPITALA U HOTELSKOJ INDUSTRIJI	549
dr. sc. Željko Tepšić	
INTELKTUALNI KAPITAL U NEPROFITNIM ORGANIZACIJAMA	607
brigadni general Josip Petrović	
UPRAVLJANJE INTELKTUALNIM KAPITALOM U GRADOVIMA.....	643
Ivana Fojs, mag. oec.	
Pogovor.....	667

PREDGOVOR I

Upravljanje znanjem: **Sijanje za budućnost**

Thomas A. Stewart

Ideje počinju nevidljivo rasti, poput sjemena pod zemljom; i onda su odjednom buknu posvuda.

U članku iz 1987. godine ekonomist s MIT-a, Harry Solow, napisao je: „Da smo ušli u informacijsko doba može se primijetiti posvuda, samo ne u statistikama o produktivnosti“, izjava koja je postala poznata kao Solowljev paradoks. Zašto su onda tvrtke ulagale u opremu za obradu informacija ako to nije poboljšavalo njihov učinak?

S druge strane Atlantika, u Švedskoj, Karl-Erik Sveiby, partner švedskog poslovnog izdavača Affärsvärlden Group, tražio je odgovor na taj paradoks. Sveiby je primijetio da modeli za ocjenu uspješnosti, koje je njegova tvrtka koristila za mjerenje uspješnosti poduzeća, nisu pravilno predviđale uspjeh tvrtki na burzi čiji kritični resursi nisu materijalne stvari već informacija, znanje i djelatnosti poput softverskog i farmaceutskog poslovanja. Uspjeh tih tvrtki na burzi nije bio isti kao od proizvođača nafte ili proizvođača automobila s podjednakim poslovnim rezultatom. Godine 1987. on i Tom Lloyd objavili su knjigu pod nazivom *Managing Knowhow*, a sljedeće godine Sveiby je na švedskom objavio knjigu pod naslovom *Den osynliga balansräkningen (The Invisible Balance Sheet)*, u kojoj je opisao tri vrste nematerijalne imovine - ljudski, strukturalni i potrošački kapital. Njegovi radovi postali su temelj koncepta *intelektualnog kapitala*.

Ništa od toga nisam znao do 1990. godine, kada sam, za magazin Fortune, počeo izvještavati i pisati o temi intelektualnog kapitala¹. Niti sam znao za japanskog ekonomista Ikijuru Nonaku, koji je, objedinjujući svoja dotadašnja saznanja, u studenom 1991. u Harvard Business Review objavio poznati članak *The Knowledge Creating Company*. Opisao je ciklus kojim tiho ili tacitno znanje postaje eksplicitno, zatim se standardizira pa onda koristi za inovacije koje proizvode novo tacitno znanje, i tako dalje.

Od mojeg uvodnog članka u magazinu Fortune u izdanju od 5. lipnja 1991. pod naslovom *Brainpower: How Intellectual Capital Is Becoming America's Most Valuable Asset* prošlo je točno trideset godina. Završni odlomak članka opisuje kako vrijednost nematerijalne imovine može eksponencijalno rasti jer se ona, za razliku od fizičke imovine, može dijeliti unutar internih i eksternih mreža sačinjenih od zaposlenika, dobavljača, posrednika i kupaca, te kako *mrežna ekonomija* omogućava svima ostvariti najveći povrat iz svojeg intelektualnog kapitala. Ali u to vrijeme mreža svih mreža, internet, još je uvijek bila poznata samo nekolicini. Riječ *internet* još se nije pojavila u Fortuneu, a nikada nisam čuo za Tima Bernersa-Leeja, informatičara u švicarskom CERN-u koji je, dva mjeseca nakon objavljivanja članka *Brainpower*, najavio izum nečega što je nazvao World Wide Web.

Zbog prestiža koji magazin Fortune ima u SAD-u, ali i širom svijeta, taj je članak proslavio pojam *intelektualni kapital* i tu je temu stavio u prvi plan proučavanja u SAD-u, ali i među ostalim ekonomskim istraživačima u svijetu. Konceptom intelektualnog kapitala počele su se sintetizirati različite svjetske ideje i koncepcije upravljanja znanjem, a koje su bile uglavnom nepovezane i često su se pojavljivale u različitim područjima.

U posljednja tri desetljeća brzorastuća uloga znanja i interneta kao izvora, spremišta i tržišta nematerijalne imovine, promijenila je sve u vezi s poslovanjem, pa i mnogo više. Došlo je do promjena unutar industrija, odnosa između konkurencije, redefiniranja pojma tvrtke, zaposlenja i karijere te u modelima i načinu upravljanja poduzećem. Među deset najvećih američkih tvrtki 1991. godine bila su četiri proizvođača nafte, dva proizvođača automobila, jedna kemijska tvrtka, duhanska tvrtka, jedan industrijski konglomerat - i samo jedna tvrtka informacijskog doba, IBM. Za razliku od toga, danas se od deset najvrjednijih tvrtki na svijetu, samo jedna - *Saudi Aramco* - ne bi mogla smatrati tvrtkom znanja.

---

¹ Osobno sam izraz „intelektualni kapital“ prvi put čuo od izvršnog direktora Johnsonville Foodsa, obiteljske tvrtke proizvođača kobasica smještene u malom gradu Sheboygan Falls u Wisconsinu.

Koncept intelektualnog kapitala čini rad na upravljanju znanjem i ljude koji ga vode ključnim za suvremena poduzeća i gospodarstva. Poput pionira koji su shvatili važnost i hrabro gradili koncept intelektualnog kapitala, današnji lideri i menadžeri moraju odlučno stvarati, hvatati i dijeliti znanje jer *menadžeri znanja* obavljaju danas najvažniji dio poslovanja.

Poput svojih prethodnika, oni možda rade ovaj posao u sukobu s ekonomskim trendovima ili se ne nalaze na istom putu s aktualnim gospodarskim politikama, ali njihovi napori svakako, prije ili kasnije, moraju biti prepoznati. Dosadašnja istraživanja i projekti stručnjaka za upravljanje znanjem i intelektualnim kapitalom u Hrvatskoj zasigurno pomažu hrvatskim poduzećima, ali svakako mogu ubuduće učiniti puno više. U tome osobito vidim rad prof. Kolakovića i njegove zajednice koju vodi.

Snaga mreža, znanje može poput vjetra raznositi posvuda. Dobre ideje, koje taj vjetar traži, ukorijenit će se negdje i izrasti. Kad ljudi nauče kako upravljati znanjem i nauče druge kako u budućnosti još bolje upravljati znanjem, sljedeće godine bolje nego ove, a za trideset godina još bolje, tada će ono što oni zasade proizvesti uspješniju budućnost za sve nas.

PREDGOVOR II

Intelektualni kapital: Razmišljanja o 30 godina teorije i prakse koncepta

Leif Edvinsson

Nakon tridesetak godina razvoja koncepcije intelektualnog kapitala, došlo je pravo vrijeme za rezimiranje onoga što smo do sada učinili na području upravljanja nevidljivom imovinom poduzeća, kao i o razmišljanju što nam na području upravljanja intelektualnim kapitalom slijedi dalje u 21. stoljeću.

Još u 1980-ima govorilo se o potrebi redefiniranja stvaranja vrijednosti u poduzećima i o jednom novom modelu ekonomije koji se tada nazivao *uslužnom ekonomijom*. Novi model podrazumijevao je stvaranje vrijednosti na osnovu nematerijalne imovine, a izvan okvira tradicionalne trgovinske statistike i računovodstvenih standarda mjerenja uspješnosti poduzeća.

Jedan od ranih pionira paradigme nematerijalne imovine bio je profesor Karl-Erik Sveiby koji je svoja viđenja dokumentirano u knjizi *The Invisible Balance Sheet*. Ova knjiga izvorno je objavljena na švedskom 1988. godine i potaknula je rani švedski pokret u mjerenju nematerijalne imovine nadahnivši velik broj švedskih tvrtki da počnu pratiti svoju nematerijalnu imovinu. Sveiby je razvio pristup koji se bazira na osnovi tri vrste nematerijalne imovine, a također je stvorio terminologiju. Ta kategorizacija i termini od tada su postali standard u Skandinaviji i širom svijeta.

Pionirskom inicijativom Sveibyja u Švedskoj, rad na praćenju intelektualnog kapitala proširio se 1990-ih u mnogim zemljama u svijetu. Znanstveni doprinosi Barucha Leva u SAD-u, Jana Mouritsena u Danskoj, Johana i Gorana Roosa u Velikoj Britaniji, Nicka Bontisa u Kanadi, Daniela Andriessena u Nizozemskoj i mnogih drugih razvili su jedno novo područje proučavanja resursa u modernim poduzećima.

I poslovna praksa ubrzo je shvatila nužnost promjene razmišljanja. Steven Wallman, tada povjerenik američke Komisije za vrijednosne papire (SEC) u Washingtonu, također je bio jedan od prvih pionira intelektualnog kapitala. U Ernst&Youngu su također imali svoj tim za nematerijalnu imovinu. Na te prve pokušaje praćenja nematerijalne imovine osvrnuo se novinar Fortunea Thomas A. Stewart koji je u svom pionirskom članku *Brainpower* 1991. pojam intelektualni kapital lansirao u poslovnu praksu. Te iste godine ja sam imenovan prvim svjetskim direktorom za intelektualni kapital u Skandia Insurance Group. U Skandiji sam 1994. razvio *Skandia Navigator* kao prvi model strateškog praćenja procesa iskorištavanja nematerijalne imovine. Misija Skandia Navigatora bila je pokušaj vizualizacije skrivenih vrijednosti poduzeća, umjesto klasičnog praćenja materijalne imovine. Moja početna priča opisana je u knjizi *Intellectual Capital: Navigating in the New Business Landscape* iz 1997. godine, u kojoj sam zajedno s koautorima definirao pravu vrijednost moderne tvrtke.

Japanski znanstvenici također su 1990-ih dali velike doprinose u području proučavanja znanja i nematerijalnih resursa. Proučavanjem nematerijalne imovine u velikim kompanijama u Japanu bavili su se pioniri poput Ikujira Nonake, Take Sumita, Hirotake Takeuchia i Noburoa Konnoa.

Krajem 1990-ih i početkom 2000-tih pojavljuju se brojni modeli i metrike valoriziranja intelektualnog kapitala. Njemačka je 2004. godine započela projekt nazvanim *Wissensbilanz*, pod vodstvom BMWA – Bundes Ministerium für Wirtschaft und Arbeit. Ideja je bila da se i „soft“ stavke moraju uključiti u bilancu, što je bila novost u računovodstvenom sustavu. Projekt je evoluirao tako da danas uključuje mala, ali i velika njemačka poduzeća, javna i privatna. Tijekom narednih dvadesetak godina došlo je do razvoja brojnih drugih pristupa i modela praćenja intelektualnog kapitala tako da je danas pitanje samo koje se navigacijske metrike poduzeća trebaju koristiti za nematerijalno gospodarstvo.

Početkom 2000-tih počeo sam razvijati i makroekonomski pristup perspektive intelektualnog kapitala na nacionalnoj razini tako da danas korištenjem odgovarajućih metrika i indikatora možemo pratiti i nacionalnu razinu intelektualnog kapitala. Do danas su se razvila različita izvješća koja se koriste za kreiranje ekonomske politike u Nordijskim zemljama, Portugalu, Italiji, Grčkoj, Španjolskoj, Brazilu, Rusiji, Indiji, Kini, Južnoj Africi i drugim državama.

Poznata su mi postignuća hrvatskih pionira i doprinosi autora na području intelektualnog kapitala i u Hrvatskoj koju sam rado nekoliko puta posjetio. Baština Hrvatske, njezina bogata povijest i postignuća u ekonomskim metrikama utemeljenim još u Dubrovačkoj Republici,

mogu se, na mnogo načina, preslikati za buduću plovidbu hrvatskih poduzeća i hrvatskog gospodarstva u 21. stoljeću. Danas su autori koji se bave problematikom intelektualnog kapitala dosta citirani u hrvatskoj i svjetskoj literaturi, tako da tu vidim daljnji napredak paradigme intelektualnog kapitala koja bi mogla izrasti u cijelu teoriju i školu intelektualnog kapitala u Hrvatskoj.

Suradnja brojnih svjetskih stručnjaka na području intelektualnog kapitala prerasla je danas u svjetsku zajednicu pod nazivom The New Club of Pariz (novi pariški klub). Glavni cilj kluba je stvoriti svijest o tome što društvo znanja jest i što će biti. Cilj kluba je podržati nacije, regije, gradove, zajednice i organizacije u njihovoj transformaciji u društvo znanja.

Vremenska linija razvoja koncepcije upravljanja intelektualnim kapitalom obilježena je diferentnom prošlošću i definiranjem ključnih strateških elemenata. Intelektualni kapital je međutim, iz perspektive sistemske znanosti, mnogo širi pojam. Sadrži precizne komponente, poput intelektualnog vlasništva i patenata, koja su pravno upakirana i zaštićena nematerijalna imovina, kao logiku vrijednosti. Ali također uključuje nezaštićene „soft“ komponente koje predstavljaju znanje, u mnogo širem smislu, koje se tek trebaju definirati.

Zato je na pitanje kamo ide koncepcija intelektualnog kapitala u 21. stoljeću teško dati jednoznačan odgovor. Za mnoge će intelektualni kapital ostati nevidljiva, nejasna dimenzija, za druge uglavnom mjerno i računovodstveno pitanje, a za treće će on postati strateški ekosustav za stvaranje održivih vrijednosti. Borimo li se za značenje intelektualnog kapitala, patimo li od svojevrzne naučene sljepoće temeljene na računovodstvu financijskog kapitala, živimo li u neznanju o novim vrijednosnim prostorima? Čini se da smo za odgovor na ta pitanja ponajprije odgovorni samo mi sami.

Ova nadahnuta knjiga predstavlja cjelovito djelo u kojem se obrađuje vrlo kompleksno područje intelektualnoga kapitala. Rukopis obrađuje najznačajnije i najaktualnije teme iz oblasti, s osvrtom na povijest, ključne koncepte, procese i aspekte njegovog mjerenja. Urednici su posebno vodili računa o preglednosti i doprinosu koji su autori imali u razvoju ovog propulzivnog područja. Posebna vrijednost rukopisa se ogleda u stilu prezentiranja materije, velikom broju primjera te sistematičnosti. Dodatno, u knjizi su posebno izdvojeni dijelovi u kojima su date zanimljivosti i činjenice raspoložive onima koji žele saznati više o fenomenu intelektualnog kapitala i koje ih upućuju na produbljivanje znanja u vremenu u kojem je ljudski kapital ključni izvor konkurentne prednosti. Bit će vrlo korisna menadžerima i njihovoj stručnoj potpori. Knjiga je vrijedan doprinos domaćoj literaturi iz ovog područja i može se koristiti kao literatura na sveučilišnim te stručnim studijima iz područja poduzetništva, konkurentnosti, organizacije i menadžmenta.

prof. dr. sc. Darko Tipurić

Problematika intelektualnog kapitala, koja se obrađuje u ovoj monografiji, izuzetno je važna u suvremenom poslovanju, gospodarstvu i društvu. Ovo kapitalno djelo prikazuje znanstvena istraživanja razvoja teorije i prakse fenomena intelektualnog kapitala u Hrvatskoj i svijetu u posljednjih tridesetak godina. Urednici su uspjeli okupiti izuzetno veliki broj eminentnih autora, znanstvenika i praktičara iz raznih institucija, ne samo iz Hrvatske, koji se bave istraživanjem i proučavanjem intelektualnog kapitala. Posebnu vrijednost monografiji daje to što se u njoj sveobuhvatno i na jednom mjestu obrađuju i prezentiraju različiti pristupi i pogledi s ekonomskog i pravnog stajališta, te različite teorije i dobre prakse u Hrvatskoj.

Autori su u ovoj monografiji obradili problematiku koja je aktualna, znanstveno relevantna i društveno korisna, te predstavlja izuzetno vrijedno djelo za daljnji razvoj teorijskih istraživanja ali i vodilju za poduzeća, poduzetnike i menadžere i sve one koji žele biti konkurentni na globaliziranom tržištu. Suvremena poduzeća svoj razvoj i poslovanje moraju temeljiti na znanju i intelektualnom kapitalu. Osim teorijske važnosti, knjiga ima i aplikativnu komponentu te se preporučuje širokim krugovima u akademskoj i poslovnoj zajednici.

prof. dr. sc. Zdenko Klepić

Ova znanstvena monografija predstavlja kapitalno djelo koje rezimira domaća znanstvena dostignuća tijekom 30 godina proučavanja ove još uvijek iznimno aktualne tematike. Autori u ovome djelu, svaki sa svojeg područja djelovanja proučavaju promjene koje su nastale u Novoj ekonomiji i njihove refleksije na ekonomsku teoriju i gospodarsku praksu. Kvalitetnim odabirom tema, od teorijskih postulata nastanka koncepta intelektualnog kapitala, opisom metoda mjerenja i modela upravljanja, prikazom pravno-analitičkih okvira, te u konačnici i primjera dobre prakse upravljanja intelektualnim kapitalom u Hrvatskoj, ova se monografija odlikuje iznimnom aktualnošću s obzirom na suvremene izazove: globalizacije, turbulentnih gospodarskih ciklusa, tehnološkog progresa i inovacija, te iznimne važnosti znanja i nematerijalne imovine danas. Zbog velikog broja autora koji su u pripremi sudjelovali, te širine znanstvenog područja koje se pokriva, ova monografija predstavlja monumentalno djelo koje sublimira znanstvene postulate jedne nove ekonomske teorije te daje čvrst poticaj njezinoj jačoj primjeni u okviru hrvatske poslovne prakse. Zbog navedenih činjenica, sadržaj ovoga djela može biti zanimljiv i koristan poticaj te inspiracija širokoj publici za uvođenje promjena – od studenata preddiplomske i poslijediplomske razine studija, do menadžera i poduzetnika koji žele unaprijediti svoja znanja i spoznaje, sve s ciljem jačanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

doc. dr. sc. Igor Ivašković

ISBN 978-9-537-62292-3

9 789537 622923